

A helyzet rövid leírása:

Közelmúltban alapítványunkat, egy édesapa kereste fel, 14 éves lányának az ügyében. Az érintett gyerek az elmúlt három évben iskolai elfoglaltságai mellett, szabadidejében kosárlabdázik az egyik helyi sportegyesületnél. Az edző magatartása, azonban időről-időre problémát okoz a sportolni vágyó gyerekek és családjaik számára. A szülők a „poroszos” edzésmódszerek mellett sokszor a megfelelő tájékoztatást hiányolták a soron következő meccsekről vagy az edzőtáborokon történő részvételről.

A szülő elsősorban arról érdeklődött, hogy milyen szabályok vonatkoznak az edzések vagy meccsek folyamán az edzői viselkedésre, valamint, hogy miként tud fellépni a kialakulni látszó, olykor gyermeki jogokat is sértő helyzetekre.

A sportolás gyermekjogi szempontból kiemelt jelentőséggel bír, mert:

- minden gyermeknek joga van a játékhoz, szabadidő hasznos eltöltéséhez, sporthoz,
- minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy kibontakoztassa a benne rejlő készségeket és képességeket,
- minden gyermeknek joga van az erőszakmentes gyermekkorhoz,
- minden gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához.

A gyermekjogi megközelítés szerint a **sport elsősorban örömforrás**, és a gyermek életkori/fejlődési szükségleteire reflektál. Nem verseng más gyermekjogi értékekkel (így például az erőszakra vonatkozó zéró toleranciával).

1. Gyermekek alapvető jogai

A gyermekek és a sport kapcsolatára vonatkozó szabályokat és alapelveket számos jogi norma érinti. Minden személy, aki 18 év alatti különleges védelmet élvez. Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye – mely Magyarországon 1990 óta alkalmazandó -, elismeri és védi a gyermekek jogait. Ez az átfogó nemzetközi dokumentum a legfontosabb gyermekjogi eszköz, amely lefekteti a legfontosabb alapelveket, és így iránymutatást ad a gyermekek sportolásával, szabadidős tevékenységeivel, játékaival foglalkozók számára is (31.cikk).

Az Egyezmény egy fontos momentum, az **erőszak minden formája tilalma** (19.cikk), ez alól semmilyen körülmény, semmilyen cél sem adhat felmentést.

Így a sport gyermekjogi megközelítése azt jelenti, hogy egyaránt biztosítani kell a gyermekek számára a szabadidőhöz, életkoruknak megfelelő játékhoz és sporthoz való jog érvényesülését (Gyermekjogi egyezmény 31. cikk) és az erőszakmentes gyermekkorhoz való jogot (19. cikk).

Ez a két alapelv nincs versengő helyzetben, egyidőben kell érvényesülniük. A sport sok tekintetben saját határaink elérését, a komfortzónánk elhagyását jelenti..

A 2004. évi I. törvény a sportról megerősíti a sportoláshoz való jogot, és a sportot a „lelki egészség alapjának” nevezve annak jótékony mentális hatásait feltétlenként kezeli. Annak ellenére, hogy a gyermekek sportolása napjainkban fokozott figyelmet kap, a Sporttörvény csupán néhány alkalommal utal a gyermekekre. Két esetben az esélyegyenlőség jegyében más kiemelt társadalmi csoportok között rögzíti annak támogatását, szabályozza a sportszerződés, a versenyengedélyhez szükséges biztosítás és az átigazolás módját.

2. Gyermek joga ahhoz, hogy kibontakoztassa a benne rejlő készségeket képességeket (ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 29. cikk)

Minden 18 éven aluli sportoló gyermek elsősorban gyermek, és csak másodsorban sportoló. Ez azt jelenti, hogy jogaiknak, szükségleteiknek és a védelmükben hozott speciális szabályoknak minden esetben érvényesülniük kell. Az erőszak és a bántalmazás nem természetes része a sportnak, a jobb teljesítményre, sikerekre és eredményekre való motivációnak. Ez nem lehet az az ár, amit elfogadottnak és magától értetődőnek tekintünk.

Magyarországon a sportra vonatkozó szabályok és stratégiák, miként a szakemberekre irányadó képzési és foglalkoztatási feltételek is, jelenleg nélkülözik azokat az elemeket, amelyek érzékenyítenék és tudatosítanák a szakmában a gyermekek jogait és speciális védelmének követelményét. Mindezen feltételek jövőbeni lefektetése, a magyar sport nemzetközi színvonalon elért sikereire is kihatással lehet. Fontos természetesen azt is hangsúlyozni, hogy a sporttevékenységére és érdekvédelmére vonatkozó szakmai és etikai előírások elrendelésénél kiemelik a kiskorúak esetét a versenysportokra korlátozottan, de a Gyermekjogi Egyezmény érintett szakaszainak alkalmazása nem korlátozódhat csupán erre a területre.

A Sporttörvény a bánásmódra, az emberi méltóságra vonatkozóan nem tesz utalást, és az etikai szempontok, emberi jogi szemléletet sem jelenik meg a normaszövegben. Az erőszakot kizárólag a szurkolói erőszak kapcsán említi, és a sportfegyelmi felelősséget is elsősorban a szerhasználatra és a verseny-, nyilvántartási és átigazolási szabályokra értelmezi.

Jelen hiányosságait igyekezett orvosolni a jogalkotó a 2012. évi C. törvény - hatályos büntetőjogi kódexünk - 2017-es módosítása során, amikor kimondta, hogy a kiskorú veszélyeztetését megvalósító bűncselekményt elkövetőt el kell tiltania bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll.

Az edző személyével és magatartásával kapcsolatos legfontosabb írott és íratlan szabályait, és az edzés erkölcsi normáit a [“Edzők Etikai Kódexe”](#) tartalmazza. (A kódex azonban nem tér ki külön a gyermekek védelmére.)

A témával kapcsolatban ajánljuk továbbá az Unicef Magyar Bizottság 2014-es [Gyermekek tapasztalatai a sportban](#) hazai kutatását.

3. Mit tehet a szülő?

Ha a fentiekhez hasonló helyzet kialakul vagy kialakulni látszik, a szülő jelzéssel élhet az illetékes gyermekjóléti szolgálaton az 1997. évi XXXI.tv. 17.§ alapján. Nagyon fontos, hogy az a felnőtt, akivel szemben felmerült, hogy a gyerekekkel kapcsolatos határokat nem tudja tartani, következményekkel szembesüljön. Továbbá, hogy a sportolói szcéna, ami nagyon komoly problémákkal küzd a gyerekek védelmének biztosítása területén, kapjon jelzést arról, hogy milyen szempontoknak kell érvényesülnie a gyerekekkel dolgozó szakemberek munkájában.

Minden ilyen ügyben azonban azt javasoljuk, hogy a szülők alakítsanak ki egy közös álláspontot az ügyről, és közösen tegyék meg jelzésüket annak érdekében, hogy “ne csak egy gyerek ügye” legyen.